C/2025/3986

20.8.2025

DOPORUČENÍ RADY

ze dne 8. července 2025

k hospodářské a sociální politice, politice zaměstnanosti a strukturální a rozpočtové politice Itálie

(C/2025/3986)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a zejména na čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy ([2]), a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

Obecná východiska

(1) Nařízení (EU) 2024/1263, které vstoupilo v platnost dne 30. dubna 2024, stanoví cíle rámce správy ekonomických záležitostí, jehož účelem je podporovat zdravé a udržitelné veřejné finance, udržitelný a inkluzivní růst a odolnost prostřednictvím reforem a investic a předcházet nadměrným schodkům veřejných financí. Nařízení stanoví, že Rada a Komise vykonávají mnohostranný dohled v rámci evropského semestru v souladu s cíli a požadavky stanovenými v SFEU. Evropský semestr zahrnuje zejména definování doporučení pro jednotlivé země a dohled nad jejich prováděním. Nařízení rovněž podporuje odpovědnost členských států za fiskální politiku a klade důraz na její střednědobé zaměření v kombinaci s účinnějším a soudržnějším prosazováním. Každý členský stát musí Radě a Komisi předložit národní střednědobý fiskálně-strukturální plán obsahující jeho fiskální, reformní a investiční závazky, který v závislosti na délce volebního období v daném členském státě pokrývá období čtyř nebo pěti let. Dráha čistých výdajů ([3]) v těchto plánech musí být v souladu s požadavky uvedeného nařízení, včetně požadavku na to, aby byl veřejný dluh do konce období korekce uveden na věrohodně sestupnou dráhu nebo aby na této dráze setrval anebo aby zůstal na obezřetné úrovni pod hodnotou 60 % hrubého domácího produktu (HDP) a aby se schodek veřejných financí ve střednědobém horizontu snížil pod referenční hodnotu 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě nebo se pod ní udržel. Pokud se členský stát zaváže k příslušnému souboru reforem a investic v souladu s kritérii stanovenými v uvedeném nařízení, může být období korekce prodlouženo, a to nejvýše o tři roky.

([1]) Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Čisté výdaje ve smyslu čl. 2 bodu 2 nařízení (EU) 2024/1263: „čistými výdaji“ se rozumí veřejné výdaje očištěné o i) úrokové výdaje; ii) diskreční opatření na straně příjmů; iii) výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie; iv) vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií; v) cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a vi) jednorázová a jiná dočasná opatření.

(2) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ([4]), kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost. Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje členským státům finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný Unií. V souladu s prioritami evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik podporuje hospodářské a sociální oživení a stimuluje udržitelné reformy a investice, zejména za účelem podpory zelené a digitální transformace a zvýšení odolnosti ekonomik členských států. Také pomáhá posílit veřejné finance, podnítit hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, zlepšit územní soudržnost v rámci Unie a podpořit setrvalé provádění evropského pilíře sociálních práv.

(3) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ([5]) (dále jen „nařízení REPowerEU“) přijaté dne 27. února 2023 má za cíl ukončit závislost Unie na dovozu fosilních paliv z Ruska. To pomůže dosáhnout energetické bezpečnosti a diverzifikovat dodávky energií v Unii a vede k širšímu využívání obnovitelných zdrojů energie, ke zvýšení kapacity pro ukládání energie a ke zlepšení energetické účinnosti. Itálie doplnila do svého národního plánu pro oživení a odolnost novou kapitolu REPowerEU za účelem financování klíčových reforem a investic, jež pomohou dosáhnout cílů plánu REPowerEU.

(4) Dne 30. dubna 2021 předložila Itálie Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 uvedeného nařízení posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V. Dne 13. července 2021 přijala Rada prováděcí rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Itálie ([6]), které bylo dne 8. prosince 2023 změněno podle čl. 18 odst. 2 za účelem aktualizace maximálního finančního příspěvku na nevratnou finanční podporu a za účelem začlenění kapitoly REPowerEU ([7]). Uvolnění splátek je podmíněno přijetím rozhodnutí Komise v souladu s čl. 24 odst. 5, v němž se stanoví, že Itálie uspokojivě splnila příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Podmínkou uspokojivého splnění je rovněž absence zvratu u dříve dosažených milníků a cílů, pokud jde o tutéž reformu nebo investici.

(5) Dne 21. ledna 2025 přijala Rada na doporučení Komise doporučení, kterým schválila národní střednědobý fiskálně-strukturální plán Itálie ([8]). Tento plán byl předložen v souladu s článkem 11 a čl. 36 odst. 1 písm. a) nařízení (EU) 2024/1263, pokrývá období od roku 2025 do roku 2029 a představuje fiskální korekci rozloženou do sedmi let.

(6) Dne 26. listopadu 2024 Komise přijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Itálie na rok 2025. Téhož dne přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 zprávu mechanismu varování 2025, ve které je Itálie uvedena mezi členskými státy, u nichž bude zapotřebí hloubkový přezkum. Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2025, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv. Rada přijala doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny ([9]) dne 13. května 2025 a společnou zprávu o zaměstnanosti dne 10. března 2025.

(7) Dne 29. ledna 2025 Komise zveřejnila Kompas konkurenceschopnosti, strategický rámec, jehož cílem je posílit globální konkurenceschopnost EU v příštích pěti letech. Stanoví tři transformační požadavky udržitelného hospodářského růstu: i) inovace; ii) dekarbonizace a konkurenceschopnost a iii) bezpečnost. Za účelem odstranění

([4]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 13. července 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Itálie (ST 10160/2021).

([7]) Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 8. prosince 2023, kterým se mění prováděcí rozhodnutí ze dne 13. července 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Itálie (ST 16051/2023).

([8]) Doporučení Rady ze dne 21. ledna 2025, kterým se schvaluje střednědobý fiskálně-strukturální plán Itálie (Úř. věst. C, C/2025/651, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).

([9]) Doporučení Rady ze dne 13. května 2025 týkající se hospodářské politiky eurozóny (Úř. věst. C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

rozdílů v oblasti inovací si EU klade za cíl prosazovat průmyslové inovace, podporovat růst startupů prostřednictvím iniciativ, jako je Strategie EU pro startupy a scaleupy, a urychlit zavádění pokročilých technologií, jako je umělá inteligence a kvantová výpočetní technika. V zájmu dosažení zelenějšího hospodářství Komise předložila komplexní Akční plán pro cenově dostupnou energii a Dohodu o čistém průmyslu, které zajistí, aby přechod na čistou energii zůstal nákladově efektivní, zohledňoval konkurenceschopnost, zejména v energeticky náročných odvětvích, a byl hnací silou růstu. Pro snížení nadměrné závislosti a zvýšení bezpečnosti je Unie odhodlána posílit globální obchodní partnerství, diverzifikovat dodavatelské řetězce a zajistit přístup ke kritickým surovinám a čistým zdrojům energie. Tyto priority se opírají o horizontální faktory, jež zahrnují zjednodušení právních předpisů, prohloubení jednotného trhu, financování konkurenceschopnosti a unii úspor a investic, podporu dovedností a kvalitních pracovních míst a lepší koordinaci politik EU. Kompas konkurenceschopnosti je sladěn s evropským semestrem, čímž je zajištěno, aby hospodářské politiky členských států byly v souladu se strategickými cíli Komise a při správě ekonomických záležitostí byl uplatňován jednotný přístup, který podporuje udržitelný růst, inovace a odolnost v celé Unii.

(8) Evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik se v roce 2025 nadále vyvíjí souběžně s prováděním Nástroje pro oživení a odolnost. Stále platí, že pro naplnění politických priorit v rámci evropského semestru je zásadně důležité plné provedení plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány pomáhají účinně řešit všechny výzvy, které byly uvedeny v příslušných doporučeních pro jednotlivé země vydaných v posledních letech, nebo významnou část těchto výzev. Tato doporučení pro jednotlivé země zůstávají relevantní i pro posuzování pozměněných plánů pro oživení a odolnost v souladu s článkem 21 nařízení (EU) 2021/241.

(9) Doporučení pro jednotlivé země 2025 by se měla vztahovat na všechny klíčové výzvy hospodářské politiky, jež nejsou dostatečně řešeny v rámci opatření obsažených v plánech pro oživení a odolnost, s přihlédnutím k příslušným výzvám identifikovaným v doporučeních pro jednotlivé země z období 2019–2024.

(10) Dne 4. června 2025 zveřejnila Komise zprávu o Itálii pro rok 2025. Posoudila pokrok, který Itálie učinila při plnění příslušných doporučení, a zhodnotila, jak Itálie provádí plán pro oživení a odolnost. Na základě této analýzy identifikovala nejnaléhavější výzvy, kterým Itálie čelí. Posoudila rovněž pokrok Itálie při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů Unie pro rok 2030 v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby a sociálního vyloučení, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

(11) Komise v případě Itálie provedla hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení (EU) č. 1176/2011. Hlavní zjištění, k nimž Komise při posuzování makroekonomické zranitelnosti Itálie pro účely uvedeného nařízení dospěla, byla zveřejněna dne 13. května 2025 ([10]). Dne 4. června 2025 dospěla Komise k závěru, že se Itálie potýká s makroekonomickými nerovnováhami. Přetrvává zejména zranitelnost související s vysokým veřejným dluhem a slabým růstem produktivity, přičemž tato zranitelnost má přeshraniční význam. V roce 2024 se poměr veřejného dluhu k HDP nacházel nad úrovní před pandemií a vzrostl, čímž byla zvrácena sestupná tendence pozorovaná v období po roce 2020, třebaže schodek se snížil a bylo dosaženo primárního přebytku, růst nominálního HDP výrazně zpomalil a vnitřní dynamika dluhu zvyšující dluh byla značná v důsledku opožděného dopadu daňových úlev, jež byly v předchozích letech poskytovány na renovace bydlení, na hotovostní výpůjčky. Ukazatele trhu práce se dále zlepšovaly. Italské banky výrazně zvýšily kvalitu aktiv a ziskovost; jejich expozice vůči svrchovanému riziku a objem státem zaručených úvěrů mírně klesly, ale zůstávají významné. Některé politiky již zjištěnou zranitelnost řeší, avšak zásadně důležité je i nadále setrvalé a účinné provádění reforem a investic, zejména těch, které jsou uvedeny v plánu pro oživení a odolnost a ve střednědobém fiskálně-strukturálním plánu, v kombinaci s obezřetným nastavením fiskální politiky. Plné provedení opatření, jež Itálie zahrnula do svého střednědobého fiskálně-strukturálního plánu, je klíčem k zajištění, aby vysoká míra zadlužení ve střednědobém výhledu dále nerostla. Itálie provedla několik politik na podporu fiskální udržitelnosti – posílila například každoroční přezkum výdajů, zintenzivnila boj proti daňovým únikům, trvale snížila daňové zatížení práce a revidovala daňové výdaje. Díky reformám také došlo k významnému pokroku v insolvenčním rámci a na trhu s úvěry se selháním. Na podporu rozvoje rizikového kapitálu a zapojení institucionálních investorů byl přijat rámcový zákon (Scale-up Act). Opatření v rámci plánu pro oživení a odolnost podporují zvyšování produktivity a pomáhají ještě více využívat potenciál Itálie v oblasti pracovních sil, což usnadní snižování veřejného dluhu. Účinné provádění těchto opatření má zásadní význam.

([10]) Evropská komise (2025), Hloubkový přezkum 2025 – Itálie, EUROPEAN ECONOMY, Institutional Paper 310.

Posouzení roční zprávy o pokroku

(12) Dne 21. ledna 2025 Rada doporučila Itálii následující maximální tempa růstu čistých výdajů: 1,3 % v roce 2025, 1,6 % v roce 2026, 1,9 % v roce 2027, 1,7 % v roce 2028 a 1,5 % v roce 2029, což odpovídá maximálním kumulativním tempům růstu vypočteným vůči roku 2023 ve výši - 0,7 % v roce 2025, 0,9 % v roce 2026, 2,8 % v roce 2027, 4,6 % v roce 2028 a 6,2 % v roce 2029. V letech 2025–2026 se tyto maximální míry růstu čistých výdajů shodují s nápravnou dráhou v souladu s čl. 3 odst. 4 Rady (ES) č. 1467/97 ([11]), jak doporučila Rada dne 21. ledna 2025 s cílem odstranit nadměrný schodek ([12]). Dne 30. dubna 2025 předložila Itálie roční zprávu o pokroku ([13]), která se věnuje opatřením přijatým v reakci na doporučení Rady ze dne 21. ledna 2025 s cílem odstranit nadměrný schodek, provádění souboru reforem a investic, které jsou podkladem pro prodloužení období korekce, a provádění reforem a investic v reakci na hlavní výzvy identifikované v doporučeních v rámci evropského semestru. Roční zpráva o pokroku rovněž zohledňuje zprávy, které Itálie dvakrát ročně podává o pokroku dosaženém při plnění plánu pro oživení a odolnost v souladu s článkem 27 nařízení (EU) 2021/241.

(13) Útočná válka Ruska proti Ukrajině a její důsledky představují pro Evropskou unii existenční výzvu. Komise doporučila aktivaci národní únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu koordinovaným způsobem s cílem podpořit úsilí EU o rychlé a významné navýšení výdajů na obranu; tento návrh uvítala Evropská rada dne 6. března 2025.

(14) Na základě údajů potvrzených Eurostatem ([14]) se schodek veřejných financí Itálie snížil ze 7,2 % HDP v roce 2023 na 3,4 % v roce 2024, zatímco veřejný dluh vzrostl ze 134,6 % HDP na konci roku 2023 na 135,3 % na konci roku 2024. Podle výpočtů Komise odpovídá tento vývoj tempu růstu čistých výdajů ve výši - 2,2 % v roce 2024. Itálie odhaduje ve výroční zprávě o pokroku pro rok 2025 růst čistých výdajů v roce 2024 na - 2,1 %. Na základě odhadů Komise bylo nastavení fiskální politiky ([15]), které zahrnuje výdaje financované jak z vnitrostátních, tak z unijních zdrojů, v roce 2024 restriktivní, a to ve výši 3,2 % HDP.

(15) Podle roční zprávy o pokroku předpokládá makroekonomický scénář, na němž jsou založeny rozpočtové projekce Itálie, v roce 2025 růst reálného HDP ve výši 0,6 % a 0,8 % v roce 2026, zatímco inflace měřená HISC by měla dosáhnout 2,1 % v roce 2025 a 1,9 % v roce 2026. Prognóza Komise z jara 2025 předpokládá růst reálného HDP v roce 2025 o 0,7 % a v roce 2026 o 0,9 % a inflaci měřenou HISC v roce 2025 na úrovni 1,8 % a v roce 2026 na úrovni 1,5 %.

(16) V roční zprávě o pokroku se očekává, že schodek veřejných financí se v roce 2025 sníží na 3,3 % HDP a že poměr veřejného dluhu k HDP se do konce roku 2025 zvýší na 136,6 %. Tento vývoj odpovídá tempu růstu čistých výdajů v roce 2025 ve výši 1,3 %. Prognóza Komise z jara 2025 předpokládá v roce 2025 schodek veřejných financí ve výši 3,3 % HDP. Snížení schodku v roce 2025 je především odrazem nárůstu primárního přebytku (na 0,6 % HDP z 0,4 % v roce 2024) a nezměněného podílu úrokových výdajů na HDP. Zvýšení primárního přebytku je dáno zejména silným růstem příjmů, který nadále těží z pozitivní výkonnosti trhu práce, což více než kompenzuje trvalé snížení daňového zatížení práce a zvýšení kapitálových výdajů. Podle výpočtů Komise tento vývoj odpovídá tempu růstu čistých výdajů v roce 2025 ve výši 1,2 %. Na základě odhadů Komise se očekává, že nastavení fiskální politiky, které zahrnuje výdaje financované jak z vnitrostátních, tak z unijních zdrojů, bude v roce 2025 převážně neutrální. Poměr veřejného dluhu k HDP by se měl do konce roku 2025 zvýšit na 136,7 %. Zvýšení poměru dluhu k HDP v roce 2025 je především odrazem značné výpůjční potřeby související se zpožděným peněžním dopadem daňových úlev na renovaci bytového fondu, které ovlivnily schodky předchozích let.

([11]) Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 6).
([12]) Doporučení Rady s cílem odstranit nadměrný schodek v Itálii (ST 5035/25).
([13]) Roční zprávy o pokroku z roku 2025 jsou dostupné na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_cs.
([14]) Eurostat – Euro Indicators, 22. dubna 2025.
([15]) Nastavení fiskální politiky je definováno jako měřítko roční změny základního stavu veřejných rozpočtů. Jeho cílem je posoudit ekonomický impuls plynoucí z fiskálních politik, a to jak z těch, které jsou financovány z vnitrostátních zdrojů, tak z těch, které jsou financovány z rozpočtu EU. Nastavení fiskální politiky se měří jako rozdíl mezi i) střednědobým potenciálním růstem a ii) změnou primárních výdajů očištěných o diskreční opatření na straně příjmů a se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) z Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů Unie.

(17) Podle prognózy Komise z jara 2025 se očekává, že v roce 2025 budou z nevratné podpory („grantů“) z Nástroje pro oživení a odolnost financovány výdaje vládních institucí ve výši 0,6 % HDP, přičemž v roce 2024 to bylo 0,2 % HDP. Výdaje financované z nevratné podpory v rámci Nástroje pro oživení a odolnost umožní vysoce kvalitní investice a reformy zaměřené na zvýšení produktivity bez přímého dopadu na saldo veřejných financí a veřejný dluh Itálie.

(18) Výdaje vládních institucí Itálie na obranu činily 1,4 % HDP v roce 2021 a 1,2 % HDP v roce 2022 i 2023 ([16]). Podle prognózy Komise z jara 2025 se předpokládá, že výdaje na obranu budou v roce 2024 i v roce 2025 činit 1,3 % HDP. To odpovídá poklesu o 0,1 procentního bodu HDP oproti roku 2021.

(19) Podle prognózy Komise z jara 2025 se předpokládá, že tempo růstu čistých výdajů v Itálii dosáhne 1,2 % v roce 2025 a sníží se na 1,0 % kumulativně za roky 2024 a 2025. Na základě prognózy Komise z jara 2025 se předpokládá, že růst čistých výdajů Itálie v roce 2025 bude nižší než doporučené maximální tempo růstu stanovené nápravnou dráhou, a to jak ročně, tak při zohlednění let 2024 a 2025 dohromady. Postup při nadměrném schodku pro Itálii je proto pozastaven.

(20) Podle roční zprávy o pokroku se očekává, že schodek veřejných financí se v roce 2026 sníží na 2,8 % HDP a že poměr veřejného dluhu k HDP se do konce roku 2026 zvýší na 137,6 %. V roce 2027 by měl schodek veřejných financí podle výroční zprávy o pokroku klesnout na 2,6 % HDP. V případě poměru veřejného dluhu k HDP se pak očekává, že v roce 2027 klesne na 137,4 %. Prognóza Komise z jara 2025 předpokládá na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky schodek veřejných financí ve výši 2,9 % HDP v roce 2026. Pokles schodku veřejných financí v roce 2026 je odrazem dalšího zvýšení primárního přebytku (na 1,1 % HDP), zejména z důvodu snížení dotací na investice, které je částečně kompenzováno marginálním nárůstem úrokových výdajů. Tento vývoj odpovídá tempu růstu čistých výdajů v roce 2026 ve výši 1,5 %. Na základě odhadů Komise se očekává, že nastavení fiskální politiky, které zahrnuje výdaje financované jak z vnitrostátních, tak z unijních zdrojů, bude v roce 2026 převážně neutrální. Podle odhadu Komise se očekává, že poměr veřejného dluhu k HDP vzroste do konce roku 2026 na 138,2 %. Zvýšení poměru dluhu k HDP v roce 2026 je především odrazem zpožděného peněžního dopadu daňových úlev na renovaci bytového fondu.

(21) Doporučení, kterým se schvaluje střednědobý plán Itálie, upřesňuje soubor reforem a investic, které jsou podkladem pro prodloužení období korekce, spolu s harmonogramem jejich provádění. Zahrnují stávající i zintenzivněná opatření z plánu pro oživení a odolnost, jakož i další reformy a investice v oblasti civilního soudnictví, v oblasti daní včetně dodržování daňových předpisů a boje proti daňovým únikům a v oblastech podnikatelského prostředí, veřejné správy, péče o děti a efektivity veřejných výdajů a dále racionalizaci státních podniků. S přihlédnutím k informacím, které Itálie poskytla ve své výroční zprávě o pokroku, Komise konstatuje, že reformy a investice, které jsou podkladem pro prodloužení a které měly být provedeny do 30. dubna, byly provedeny nebo jsou v současné době posuzovány v kontextu žádosti o platbu v rámci Nástroje pro oživení a odolnost.

Klíčové politické výzvy

(22) Itálie patří mezi členské státy s nejstarší populací, nejnižší porodností a nadprůměrným věkem žen, které rodí své první dítě. Migrační saldo zůstává kladné, ale již nevyrovnává nízkou porodnost. V důsledku toho se počet obyvatel v produktivním věku dále snižuje, což omezuje potenciální růst. Dobře řízené legální cesty migrace by mohly sloužit jako protiváha k demografickému poklesu, zejména v krátkodobém a střednědobém horizontu. V nadcházejících letech se očekává, že veřejné finance budou zatíženy významnými fiskálními tlaky, včetně rostoucích nákladů souvisejících s demografickým vývojem. Konkrétněji řečeno, vládní výdaje v Itálii jsou vychýleny směrem k sociální ochraně (v roce 2024 se jednalo o 20,3 % HDP a 43,6 % primárních výdajů), což je vzhledem k demografickým tlakům těžko udržitelné. Výdaje na důchody v Itálii navíc patří k nejvyšším v EU, což ztěžuje omezení veřejných výdajů. Ačkoli úplné provedení důchodové reformy z roku 2011 bude tuto zátěž postupně snižovat, i nadále se očekává, že ve střednědobém horizontu poroste v důsledku demografických trendů a vlivu systémů předčasného odchodu do důchodu. Je třeba intenzivně pracovat na zlepšení účinnosti a účelnosti veřejných výdajů a stavět při tom na opatřeních, která Itálie plánuje ve svém střednědobém fiskálně-strukturálním plánu.

([16]) Zdroj: Eurostat, vládní výdaje podle klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG). Vzhledem k metodickým rozdílům mezi definicemi podle COFOG a NATO se výdaje založené na definici dle COFOG mohou lišit od výdajů založených na definici dle NATO.

(23) Daňové příjmy Itálie v poměru k HDP jsou v porovnání se srovnatelnými členskými státy poměrně vysoké, přičemž hlavní podíl na nich má zdanění práce. Daňové zatížení práce zůstává navzdory přijatým opatřením výrazně nad průměrem EU. Zvláštní režimy a široká škála daňových výdajů, včetně oblasti daně z přidané hodnoty, vedou k tomu, že daňový systém je velmi složitý, a k erozi základu daně, což pak způsobuje značné ztráty příjmů. Hospodářský potenciál Itálie by pomohlo zvýšit přesunutí současného vysokého daňového zatížení práce na jiné, nedostatečně využívané zdroje příjmů, které jsou méně škodlivé pro růst. Energetické daně nejsou koncipovány tak, aby podporovaly přechod na čisté technologie. Daňové úniky zůstávají na vysoké úrovni, přestože ambiciózní protiopatření přijatá v posledních letech, mimo jiné v rámci plánu pro oživení a odolnost, již přinášejí své ovoce. Současně hrozí, že nedávná opatření podobná daňovým amnestiím budou mít kontraproduktivní účinek na dodržování daňových předpisů; systém předběžné dohody mezi správou a malými podniky o jejich daňových povinnostech vyžaduje důkladné monitorování. Katastrální hodnoty ještě stále neodpovídají současným tržním hodnotám, protože dosud nebyly plně a komplexně aktualizovány. Střednědobý fiskálně-strukturální plán tento problém částečně řeší aktualizací katastrálních rejstříků určitých nemovitostí, což je první krok v rámci širší reformy politik souvisejících s bydlením.

(24) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) nařízení Rady (EU) 2021/241 a s přílohou V kritériem 2.2 uvedeného nařízení zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Očekává se, že tyto reformy a investice pomohou účinně řešit všechny výzvy identifikované v příslušných doporučeních pro tuto zemi nebo jejich významnou část. V tomto napjatém časovém rámci má dokončení účinného provádění plánu pro oživení a odolnost zásadní význam pro posílení dlouhodobé konkurenceschopnosti Itálie prostřednictvím zelené a digitální transformace a zajištění sociální spravedlnosti. Sdělení Komise NextGenerationEU – Cesta do roku 2026, které bylo přijato dne 4. června 2025, vyjasňuje příslušný harmonogram ukončení nástroje a poskytuje členským státům pokyny pro maximalizaci provádění do 31. srpna 2026, včetně toho, jak dále zefektivnit plány pro oživení a odolnost, uvádí nejdůležitější možnosti, které je třeba zvážit při jejich revizi, a zdůrazňuje význam pečlivého společného plánování před předložením posledních žádostí o platbu v roce 2026. Při provádění reforem a investic uvedených v plánu pro oživení a odolnost již Itálie dosáhla pokroku. Bylo jí vyplaceno 63 % přidělených prostředků. Pro splnění závazků plánu pro oživení a odolnost do srpna 2026 je nezbytné, aby Itálie zrychlila provádění reforem a investic tím, že bude řešit relevantní výzvy. Itálii by prospělo posílení administrativní kapacity, zejména na místní úrovni, a včasné odhalování a řešení případných zpoždění. Aby byla zajištěna široká podpora pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost, je i nadále nezbytné do procesu systematicky zapojovat místní a regionální orgány, sociální partnery, občanskou společnost a další příslušné zúčastněné strany.

(25) V Itálii došlo k urychlení provádění programů politiky soudržnosti, které zahrnují podporu z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), Fondu pro spravedlivou transformaci (FST) a Evropského sociálního fondu plus (ESF+). Je důležité pokračovat v úsilí o zajištění rychlého provádění těchto programů a zároveň maximalizovat jejich reálný dopad. Itálie již na základě svých programů v rámci politiky soudržnosti přijímá opatření na podporu konkurenceschopnosti a růstu a současně na posílení sociální soudržnosti. Zároveň se však dále potýká s výzvami včetně takových, jež souvisejí se zvyšováním konkurenceschopnosti v kontextu průmyslové transformace, s urychlováním energetické transformace, se zvyšováním vodohospodářské odolnosti (zejména v jižních regionech), a s bydlením (zejména v metropolích a městech s velkým počtem turistů a studentů). Kromě toho země čelí výzvám v oblasti zvyšování kvalifikace své pracovní síly, aby splňovala měnící se potřeby podniků, včetně zvyšování účasti na vzdělávání dospělých a podpory začleňování nedostatečně zastoupených skupin na trhu práce, jako jsou ženy, mladí lidé a osoby z přistěhovaleckého prostředí. V souladu s článkem 18 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ([17]) je Itálie povinna v rámci přezkumu fondů politiky soudržnosti v polovině období provést přezkum každého programu, přičemž má zohlednit kromě jiného výzvy uvedené v doporučeních pro jednotlivé země na rok 2024. Návrhy Komise přijaté dne 1. dubna 2025 ([18]) prodlužují lhůtu k předložení posouzení – v případě každého programu – výsledku přezkumu v polovině období stanovenou na 31. března 2025. Poskytují také flexibilitu, která pomáhá urychlit provádění programů, a pobídky pro členské státy, aby přidělovaly zdroje politiky soudržnosti do pěti strategických prioritních oblastí Unie, konkrétně do konkurenceschopnosti v oblasti

([17]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 159).

([18]) Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2021/1058 a (EU) 2021/1056, pokud jde o zvláštní opatření k řešení strategických výzev v souvislosti s přezkumem v polovině období – COM(2025) 123 final.

strategických technologií, obrany, bydlení, vodohospodářské odolnosti a přechodu na jiné zdroje energie, a do investic do dovedností v prioritních odvětvích při současném zachování důrazu na osoby v nejzranitelnějších situacích v programech ESF+.

(26) Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP) poskytuje příležitost investovat do klíčové strategické priority EU tím, že posílí konkurenceschopnost EU. Platforma STEP je financována z jedenácti stávajících fondů EU. Členské státy mohou rovněž přispívat do Programu InvestEU na podporu investic v prioritních oblastech. Itálie by mohla tyto iniciativy optimálně využívat k podpoře vývoje nebo výroby kritických technologií, včetně čistých technologií a technologií účinně využívajících zdroje.

(27) Kromě hospodářských a sociálních výzev, které jsou řešeny prostřednictvím plánu pro oživení a odolnost a jiných fondů EU, by Itálie měla účinně řešit zbývající výzvy, jež souvisejí s výzkumem a inovacemi, energetikou, přizpůsobováním se změně klimatu, průmyslovou politikou a politikou hospodářské soutěže, trhem práce, vzděláváním a odbornou přípravou, jakož i se spravedlností a veřejnou správou.

(28) Navzdory investicím v rámci plánu pro oživení a odolnost a střednědobého fiskálně-strukturálního plánu je inovační a růstový potenciál Itálie brzděn omezenými investicemi do výzkumu a vývoje, a to jak soukromými, tak veřejnými. V roce 2023 činily výdaje podniků na výzkum a vývoj pouze 0,76 % HDP, což bylo výrazně pod průměrem EU, který činil 1,49 %. Italský rámec pobídek pro výzkum a vývoj je méně komplexní a velkorysý než rámec ostatních zemí EU a prospělo by mu strategičtější přidělování stávajících zdrojů na inovace a spolupráci veřejného a soukromého sektoru. Plán pro oživení a odolnost zahrnuje několik iniciativ na podporu spolupráce mezi podniky a akademickou obcí, kterým by však prospěla menší roztříštěnost a soudržné vnitrostátní řízení. Významnou roli při zvyšování poptávky po inovacích může hrát také zadávání veřejných zakázek na inovativní řešení ([19]). Aby bylo účinné, vyžadovalo by národní akční plán na podporu rostoucího využívání tohoto nástroje, případně včetně závazných výdajových cílů. Inovační kapacita Itálie je omezena strukturálními faktory, zejména velikostí podniků. Malé podniky (s méně než 20 zaměstnanci) generují 32,5 % celkového obratu podniků (průměr EU: 22,9 %), zatímco velké podniky (s 250 a více zaměstnanci), které mají větší úspory z rozsahu, větší investice do výzkumu a vývoje a snadnější přístup k financování, se na celkovém obratu podniků podílejí jen 37,5 % (průměr EU: 51,1 %). Investice do výzkumu a inovací i produktivitu by pomohla zvýšit podpora rozvoje startupů a sdružování malých a středních podniků (MSP). Italské kapitálové trhy by se měly dále rozvíjet s cílem zvýšit počet nových kótací na hlavním burzovním trhu.

To by přineslo více konsolidačních příležitostí pro domácí firmy a lepší přístup k nadprůměrnému bohatství italských domácností. Inovativní podniky mají omezený přístup k nebankovnímu financování, protože domácí trh rizikového a růstového kapitálu sice zažívá růst, ale je pořád nedostatečně rozvinutý. Prvním krokem k překonání těchto omezení jsou opatření v plánu pro oživení a odolnost, která poskytují dodatečnou veřejnou podporu rizikovému kapitálu a vytvářejí rámec pro přilákání institucionálních investorů. Relativně méně rozvinuté kapitálové trhy nicméně omezují možnosti investorů soukromého a rizikového kapitálu v případě ukončení kapitálové investice, což dále prohlubuje nedostatek zdrojů financování pro inovace, které jsou klíčovým prvkem k zlepšení konkurenceschopnosti. Podpora přístupu inovativních podniků k nebankovnímu financování vyžaduje další opatření, která by napomohla primárním veřejným nabídkám akcií (IPO) a vytvoření dynamického ekosystému pro rizikový a růstový kapitál. To zahrnuje stimulaci účasti domácích institucionálních investorů a velkých podniků na kótovaných i nekótovaných akciových trzích. A konečně platí, že zásadní význam pro inovace má v Itálii výzkumný a univerzitní systém, který však čelí významným výzvám. Financování postsekundárního a vysokoškolského vzdělávání se v posledních dvou letech zvýšilo, vezmeme-li v úvahu také velký objem zdrojů věnovaných na intervence v oblasti infrastruktury. Vnitrostátní otevřené výzvy k předkládání projektů se v nedávných letech konaly pravidelněji. Rozsáhlé využívání krátkodobých smluv pro výzkumníky, které neumožňují pozdější setrvání, v kombinaci s pomalým a nejistým kariérním postupem bylo řešeno několika probíhajícími strukturálními reformami, které podporují přilákání i udržení talentovaných výzkumných pracovníků. Výsledky inovací jsou navíc brzděny omezenými pobídkami pro univerzity a výzkumné pracovníky, pokud jde o komercializaci výzkumu. Situace v oblasti přenosu technologií se sice zlepšuje, ale střediska pro přenos technologií jsou stále relativně malá a nemají dostatečné lidské ani finanční zdroje na podporu převádění výsledků výzkumu do nových obchodních příležitostí. Bylo by možné zlepšit také jejich součinnost s investory rizikového kapitálu.

([19]) Podle pokynů Komise C(2018) 3051 se výrazem „zadávání veřejných zakázek na inovativní řešení“ rozumí jakékoli zadávání zakázek, které se vyznačuje jedním nebo oběma následujícími aspekty: nákup inovativního procesu – výzkum a vývoj služeb – s (částečnými) výsledky, nákup výsledků inovací vytvořených jinými subjekty. Zadávání veřejných zakázek na inovativní řešení tedy zahrnuje jak veřejné zakázky na výzkum a vývoj, tak veřejné zakázky na inovativní řešení a veřejné zakázky, které nakupují kombinaci výzkumu a vývoje a výsledných inovativních řešení.

(29) Itálii by prospěla národní průmyslová strategie, která by řídila rozdělování veřejných zdrojů, podporovala strategické technologie a prosazovala rozvoj jihu. Přijetí Zelené knihy a strategického plánu pro zvláštní ekonomickou zónu sice obnovilo veřejnou diskusi o průmyslovém rozvoji, ale přijetí několika průmyslových plánů s různým řízením, nedostatečná koordinace a existence více než 2 000 pobídkových opatření nesměřují k jasné národní strategii růstu. Identifikace strategických odvětví ve stávajícím rámci nezohledňuje nové průmyslové trendy a technologie a nedostatek územního rozměru omezuje strategii rozvoje klíčových průmyslových oblastí. To je důležité obzvláště v kontextu klesající vnitrostátní průmyslové výroby a značných regionálních rozdílů, kdy jih zaostává v oblasti inovací a konkurenceschopnosti. Průmyslové strategii by prospěla lepší koordinace s plánováním infrastrukturních investic a politická opatření na podporu odborné přípravy a aktivních politik trhu práce by měla být začleněna do širší národní průmyslové vize, mimo jiné sladěním veřejných investic zaměřených na strategická odvětví.

(30) V rámci závazků obsažených v plánu pro oživení a odolnost a ve střednědobém fiskálně-strukturálním plánu Itálie provádí ambiciózní reformu veřejné správy, která by měla modernizovat řízení lidských zdrojů, zlepšit poskytování služeb a posílit správní kapacitu na ústřední i nižší než celostátní úrovni. Mezi hlavní aspekty této reformy a závazku v rámci střednědobého fiskálně-strukturálního plánu patří: i) zavedení a posílení integrovaného plánu organizačních činností (PIAO), který poskytuje komplexní přehled o počtu zaměstnanců, dovednostech a kapacitních potřebách jednotlivých správních orgánů; ii) centralizovaný digitální portál pro nábor zaměstnanců založený na standardizovaných profesních profilech (inPA); iii) vnitrostátní platforma pro vzdělávání a rekvalifikaci státních zaměstnanců (Syllabus) a iv) spuštění nové digitální platformy (Minerva), která umožňuje interoperabilitu. Dalším přínosem pro efektivitu italské veřejné správy by mohlo být vytvoření datově orientovaného přístupu k plánování pracovních sil založeného na integraci těchto nástrojů. To by umožnilo správním orgánům, zejména na místní úrovni, identifikovat specifické nedostatky v jejich kapacitách a přijímat vhodná opatření, ať už prostřednictvím náboru zaměstnanců, nebo cílené odborné přípravy. Tento přístup by mohl ústředním správním orgánům pomoci navrhnout podpůrná opatření, která by lépe odpovídala potřebám jednotlivých správních orgánů, posílit koordinaci a zefektivnit poskytování veřejných služeb.

(31) V rámci závazků obsažených v plánu pro oživení a odolnost a ve střednědobém fiskálně-strukturálním plánu provádí Itálie rozsáhlou reformu soudního systému, jejímž cílem je snížit počet nevyřízených případů a zkrátit dispoziční čas v občanskoprávních a trestních řízeních. Ke zvýšení efektivity soudů přispělo vytvoření soudních kanceláří a digitalizace soudních řízení, které poskytují soudcům organizační a právní podporu. Stále však přetrvávají některé problémy. Dispoziční čas v občanskoprávních a obchodních věcech u soudů prvního stupně se sice od roku 2020 zkracuje, ale stále patří k nejdelším v EU. V souladu se závazkem v rámci střednědobého fiskálně-strukturálního plánu by k dalšímu zefektivnění systému napomohla institucionalizace a posílení soudních kanceláří a zavedení strukturálních pobídek pro soudy založených na výkonnosti.

(32) Lepší rámcové podmínky pro hospodářskou soutěž by umožnily účinnější přidělování zdrojů a vedly by k růstu konkurenceschopnosti a produktivity. Větší hospodářská soutěž a lepší odvětvová regulace by rovněž prospěly spotřebitelům. Itálie učinila v rámci plánu pro oživení a odolnost dobrý pokrok v některých důležitých odvětvích, jako je například energetika, doprava a ekosystém startupů, jakož i v oblasti modernizace vnitrostátních pravidel pro kontrolu fúzí. Reforma místních veřejných služeb v rámci plánu pro oživení a odolnost zvýšila konkurenci při zadávání zakázek, ale je třeba vyvinout další úsilí s cílem posílit kontrolu řízení služeb a zajistit poskytování kvalitních služeb všem uživatelům. Nezbytné jsou i další legislativní iniciativy v oblasti: i) maloobchodu, zejména pokud jde o pravidla pro otevírání obchodů a provádění akcí na podporu prodeje, ii) regulovaných povolání, zejména s cílem odstranit nepřiměřená omezení, a iii) železniční dopravy, kde je třeba zadávání zakázek na regionální a meziměstské spoje otevřít hospodářské soutěži. Významné překážky přetrvávají i v řadě dalších odvětví, například ve zdravotnictví, farmaceutickém odvětví, nelineární dopravě a přístavních službách. Hospodářská soutěž by měla být podporována zejména v oblasti: i) zadávání veřejných zakázek na farmaceutické výrobky (zejména v případě biologicky podobných výrobků); ii) akreditace (*accreditamento*) soukromých společností v systému veřejného zdravotnictví; iii) poskytování nelineárních dopravních služeb na místní úrovni; iv) zadávacích řízení na přístavní koncese; a v) sledování a podpory finanční nezávislosti a odpovědnosti přístavních orgánů.

(33) Itálie se i nadále potýká se strukturálními překážkami při urychlování elektrifikace své energetické soustavy a zvyšování podílu obnovitelné energie na výrobě elektřiny, a to navzdory svému značnému solárnímu a větrnému potenciálu. Klíčovou překážkou zůstává složitost a roztříštěnost povolovacích postupů, která zpožďuje realizaci projektů a brání důvěře investorů. Navíc poměr ceny elektřiny a plynu patří k nejvyšším v EU. Reformy podporované plánem pro oživení a odolnost sice začaly řešit administrativní překážky, jež brzdí povolovací postupy v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, ale pro urychlení jejího zavádění je nutné další zjednodušení a konsolidace

povolovacích předpisů. Integrace vyššího podílu intermitentních obnovitelných zdrojů energie zároveň vyžaduje koordinované investice do infrastruktury elektrické sítě, zejména s cílem zvýšit flexibilitu celé soustavy prostřednictvím nefosilních technologií, například mechanismů skladování a odezvy na straně poptávky (např. sazby stanovené v závislosti na době spotřeby, dynamické cenové režimy, inteligentní měřicí systémy a účast agregátorů a průmyslových spotřebitelů na vyrovnávacích trzích). Také přeshraniční propojení zůstávají v některých částech sítě nedostatečně rozvinutá, což omezuje možnost Itálie využívat regionální vyrovnávání a sbližování cen. Posílení odolnosti a propojení sítí by pomohlo dosáhnout cílů dekarbonizace, neboť by se do odvětví, na něž se vztahuje nařízení o sdílení úsilí (zejména do sektoru dopravy a budov), dodávalo více elektřiny z obnovitelných zdrojů, což by pomohlo vyplnit mezeru, která Itálii dělí od cíle stanoveného v nařízení o sdílení úsilí. Pomohlo by to také stabilizovat ceny energie a omezit špičky spojené s plynovou výrobou na nestabilním trhu.

(34) Vysoké vystavení Itálie klimatickým rizikům, zejména hydrogeologickým, má dopad na ekonomiku, zejména na malé a střední podniky. Řízení politik přizpůsobení se změně klimatu je však roztříštěné mezi několik orgánů a institucí na ústřední i místní úrovni a nedaří se plně využívat potenciál přírodě blízkých řešení. Úbytek a degradace půdy navíc vyžadují opatření ke zvýšení půdní odolnosti, aby se snížila hydrogeologická rizika a dopad sucha. Kromě toho se teprve rozvíjí pojistné krytí pro události související s klimatem, přičemž povinnost podniků mít toto pojištění vstoupí v platnost od března 2025 a bude plně zavedena do konce roku. Ztráty způsobené těmito událostmi nadále poukazují na rozsáhlou mezeru v pojištění proti rizikům plynoucím ze změny klimatu, která vyžaduje posílení stávajícího rámce. Pokud jde o oběhové hospodářství, jsou výsledky Itálie nad průměrem EU. Deficit infrastruktury v oblasti hospodaření s vodou a nakládání s odpady, zejména v jižních regionech, však má závažné dopady na životní prostředí, což s sebou nese značné náklady a výpadky příjmů pro italskou ekonomiku.

(35) Velkými výzvami jsou i nadále segmentace trhu práce a nedostatky v kvalitě pracovních míst – Itálie vykazuje sice klesající, ale stále relativně vysoký výskyt atypických smluv a smluv na dobu určitou, zejména mezi ženami, mladými lidmi a migranty. Strukturálně nízký růst produktivity práce omezuje růst mezd. Produktivita práce v posledním desetiletí stagnovala a růst nominálních mezd nedosahoval růstu inflace; v důsledku toho došlo ke snížení reálných mezd. Posílení kolektivního vyjednávání by mohlo pomoci podpořit pružný a udržitelný růst mezd, který by odrážel produktivitu podniků a místní podmínky. V roce 2024 byl podíl pracovníků ohrožených chudobou vyšší než průměr EU, včetně pracovníků na plný i částečný úvazek. K chudobě pracujících přispívají nízké mzdy společně s rozšířeným využíváním atypických smluv, které snižuje počet odpracovaných hodin. Počet smluv na dobu neurčitou v Itálii roste, ale podíl zaměstnanců na dobu určitou, i když se snížil z 15,7 % v roce 2023 na 14,4 % v roce 2024, stále patřil k nejvyšším v EU a přechody z dočasných pracovních míst na stálá jsou výrazně pod průměrem EU. Pracovníci na částečný úvazek a pracovníci na dobu určitou čelí vyššímu riziku chudoby než průměr EU i než italští stálí pracovníci na plný úvazek. Více než 50 % smluv na částečný úvazek a 10 % smluv na dobu určitou bylo nedobrovolných, což svědčí o potenciálu zvýšení výdělku prostřednictvím stabilních smluv a vyšší intenzity práce. Podíl samostatně výdělečně činných osob mezi zaměstnanými osobami, i když se snižuje, je ve srovnání s průměrem EU rovněž vysoký. Nízké mzdy v kombinaci s rozšířenými nestandardními formami práce odrazují od účasti na trhu práce, snižují atraktivitu a kvalitu pracovních míst a vedou mnoho mladých absolventů k odchodu do zahraničí za lepšími kariérními a mzdovými vyhlídkami. Účast žen na trhu práce je v Itálii stále nízká.

Rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů činí 19,4 procentního bodu a je jedním z největších v EU, přičemž v posledním desetiletí nevykazuje žádné známky zlepšení. Na jihu dosahuje tento rozdíl 28 procentních bodů. To je rovněž odrazem významných nedostatků v oblasti poskytování služeb péče o děti a starší osoby, přičemž posledně zmiňované služby mají vzhledem k demografickému trendu stárnutí obzvláštní význam. Řešení těchto problémů by přispělo rovněž k podpoře vzestupné sociální konvergence v souladu s druhou fází analýzy jednotlivých zemí provedenou útvary Komise jako součást Rámce sociální konvergence ([20]). Je třeba pokračovat v úsilí, aby se dále rozšířilo poskytování cenově dostupného předškolního vzdělávání a pečovatelských služeb včetně služeb dlouhodobé péče, přičemž je třeba vycházet z investic a reforem provedených v rámci Nástroje pro oživení a odolnost a závazku v rámci střednědobého fiskálně-strukturálního plánu, který se zaměřuje na regiony s nízkým pokrytím, aby se snížily regionální rozdíly a zvýšila cenová dostupnost péče o děti.

(36) Nedávné reformy přijaté v rámci Nástroje pro oživení a odolnost mají potenciál snížit problémy spojené s nehlášenou prací. Rozsah tohoto problému, zejména v některých odvětvích, však vyžaduje další opatření. Zlepšení včasného získávání podrobných údajů o nehlášené práci by pomohlo k lepšímu zacílení kontrol i politické reakce.

([20]) SWD(2025)95 – Druhá fáze analýzy sociální konvergence zemí v souladu s prvky Rámce sociální konvergence (SCF), 2025.

Také je třeba navázat na opatření, která se provádějí v rámci plánu pro oživení a odolnost, a zaměřit se na odvětví, jako je zemědělství nebo práce v domácnosti, prostřednictvím specializovaných intervencí, například posílením činností v oblasti prosazování práva a snížením pobídek k využívání nelegální práce. Klíčový význam má rovněž pečlivé sledování nedávno zavedených opatření, zejména v nejvíce postižených odvětvích, s cílem zajistit jejich účinnost a to, aby strukturálně řešila tento přetrvávající problém.

(37) Pro řešení stagnace produktivity a nedostatku kvalifikovaných pracovníků mají i nadále zásadní význam další investice do systémů vzdělávání a odborné přípravy a strukturální reformy těchto systémů. Šetření PISA organizace OECD z roku 2022 ukazuje na horší úroveň výsledků, než je průměr EU, v oblasti základních dovedností, přičemž celkové výsledky se zlepšují ve čtení, zůstávají stabilní v přírodních vědách a zhoršují se v matematice. Tyto podprůměrné výsledky jsou obzvláště patrné u znevýhodněných studentů a u studentů zapsaných do programů odborného vzdělávání a přípravy, což prohlubuje sociální nerovnosti. Aby studenti získali odpovídající základní kompetence, je třeba přijmout cílená opatření. Patří mezi ně pobídky pro zkušené učitele, aby pracovali ve znevýhodněných školách, rozšíření celodenní školní docházky (*tempo pieno*) a rozšíření dosahu iniciativ, jako je například program letních škol „Piano Estate“. Ke zvýšení úrovně základních dovedností by mohla přispět i podpora inovativních výukových metod se zaměřením na přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematiku (STEM) a zlepšení odborné přípravy učitelů při zaměstnání. Země má druhou nejnižší míru dosaženého terciárního vzdělání v EU. Modernizace programů postsekundárního vzdělávání za účelem začlenění relevantních průřezových dovedností a pracovně orientovaných znalostí může lépe připravit absolventy na rychle se měnící trh práce a zlepšit tak jejich zaměstnatelnost.

(38) Ačkoli celková míra volných pracovních míst v Itálii zůstává relativně nízká a pohybuje se kolem 2 %, odvětví jako stavebnictví, zdravotnictví a IKT se potýkají s nedostatkem pracovních sil. Pro řešení současného nedostatku je zásadní udržet v odborném vzdělávání a přípravě včetně vyšších odborných škol úspěšná opatření prosazovaná v rámci Nástroje pro oživení a odolnost a sladit učební osnovy s potřebami trhu práce, zejména v oblasti průřezových, zelených a digitálních dovedností. Kromě toho má pro zmírnění nedostatku pracovních sil v krátkodobém horizontu zásadní význam rozšíření učení se prací se zaměřením na krátkodobou odbornou přípravu, jakož i mikrocertifikáty zaměřené na rychle rostoucí odvětví s vysokou poptávkou.

(39) Účast na vzdělávání dospělých v Itálii patří stále k nejnižším v EU a dále klesá, což brzdí růst produktivity v kontextu rychle stárnoucí pracovní síly. Pro řešení střednědobých až dlouhodobých potřeb v oblasti dovedností a pro podporu potenciálu programů odborné přípravy přispívat k národní konkurenceschopnosti je nezbytné strukturálně posílit systém vzdělávání dospělých a sladit politiky v oblasti vzdělávání s prioritami průmyslu, jako jsou iniciativy *Transizione 4.0* a *Transizione 5.0*, které se zaměřují na poskytování odborné přípravy v oblasti dovedností požadovaných rychle rostoucími odvětvími. Na základě posouzení dopadů je třeba prodloužit úspěšná opatření v rámci Nástroje pro oživení a odolnost včetně duálního systému a záruky zaměstnatelnosti pracovníků (*garanzia di occupabilità dei lavoratori – GOL*) v rámci aktivní politiky trhu práce i po roce 2026 a zajistit jejich lepší předvídatelnost pro účastníky trhu práce. Regionální plány dovedností v rámci Nástroje pro oživení a odolnost by měly být sladěny s národními průmyslovými strategiemi, jako je Libro Bianco, aby byl zajištěn soudržný rozvoj dovedností, který podporuje hospodářské priority.

(40) Vzhledem k úzké provázanosti ekonomik členských států eurozóny a jejich kolektivnímu příspěvku k fungování hospodářské a měnové unie Rada v roce 2025 doporučila, aby členské státy eurozóny přijaly opatření k provedení doporučení týkajícího se hospodářské politiky eurozóny z roku 2025, a to i prostřednictvím svých plánů pro oživení a odolnost. V případě Itálie přispívají doporučení 1, 2, 3, 5 a 6 k provedení prvního doporučení pro eurozónu týkajícího se konkurenceschopnosti, zatímco doporučení 1, 4 a 6 přispívají k provedení druhého doporučení pro eurozónu týkajícího se odolnosti a doporučení 1 přispívá k provedení třetího doporučení pro eurozónu týkajícího se makroekonomické a finanční stability stanovené v doporučení na rok 2025.

(41) S ohledem na hloubkový přezkum Komise a její závěr o existenci nerovnováh jsou do níže uvedených doporučení 1, 3, 5 a 6 promítnuta doporučení podle článku 6 nařízení (EU) č. 1176/2011. Politiky uvedené v doporučení 1 pomáhají řešit zranitelnost související s vysokým veřejným dluhem. Politiky uvedené v doporučeních 1, 3, 5 a 6 pomáhají řešit zranitelnost spojenou se slabým růstem produktivity, což zase podporuje potenciální růst HDP, a v důsledku toho rovněž pomáhají plnit doporučení 1. Doporučení č. 1, 3, 5 a 6 přispívají jak k řešení nerovnováh, tak k provedení doporučení týkajícího se hospodářské politiky eurozóny v souladu s 40. bodem odůvodnění,

DOPORUČUJE Itálii v letech 2025 a 2026:

1. Posílit celkové výdaje na obranu a bezpečnost a připravenost při současném zajištění udržitelnosti dluhu v souladu se závěry Evropské rady ze dne 6. března 2025. Dodržovat maximální tempa růstu čistých výdajů doporučená Radou dne 21. ledna 2025 s cílem odstranit nadměrný schodek. Provést soubor reforem a investic, které jsou podkladem pro prodloužené období korekce, jak doporučila Rada dne 21. ledna 2025. V souladu s cíli fiskální udržitelnosti zvýšit příznivost daňového systému pro růst, a to dalším bojem proti daňovým únikům, snížením daňového zatížení práce a zbývajících daňových výdajů včetně výdajů souvisejících s daní z přidané hodnoty a dotacemi škodlivými pro životní prostředí, jakož i aktualizací katastrálních hodnot, a to na základě závazku v rámci střednědobého fiskálně-strukturálního plánu jako součást širšího přezkumu politik souvisejících s bydlením při současném zajištění spravedlivosti. Zvýšit úsilí o zlepšení účinnosti a účelnosti veřejných výdajů. Zmírnit dopady stárnutí na potenciální růst a fiskální udržitelnost, kromě jiného dalším omezením využívání systémů předčasného odchodu do důchodu a řešením demografických výzev, mimo jiné získáváním a udržováním vysoce kvalitní pracovní síly.

2. S ohledem na příslušné lhůty pro včasné dokončení reforem a investic podle nařízení (EU) 2021/241 urychlit provádění plánu pro oživení a odolnost, včetně kapitoly REPowerEU. Urychlit provádění programů v rámci politiky soudržnosti (EFRR, FST, ESF+) a případně využít možností, které nabízí přezkum v polovině období. Optimálně využívat nástroje EU, včetně příležitostí, které poskytuje Program InvestEU a Platforma strategických technologií pro Evropu, ke zvýšení konkurenceschopnosti.

3. Podporovat inovace dalším posilováním vazeb mezi podniky a akademickou obcí, zadávání veřejných zakázek na inovativní řešení, podnikového rizikového kapitálu a příležitostí pro talenty. Posílit úlohu univerzit v oblasti inovací dalším větším zaměřením na komercializaci výsledků výzkumu a zlepšením kariérního postupu výzkumných pracovníků. Podporovat růst a agregaci malých a středních podniků a startupů, a to i s ohledem na závazky ve střednědobém fiskálně-strukturálním plánu. Provést průmyslovou strategii mimo jiné s cílem snížit územní rozdíly, a to zefektivněním stávajících politických opatření a zohledněním klíčových infrastrukturních projektů.

4. Dále zvýšit efektivitu a kapacitu veřejné správy a dále posílit správní kapacitu, zejména na místní úrovni. Dále snížit počet nevyřízených případů a zkrátit dispoziční čas v soudnictví. Řešit zbývající omezení hospodářské soutěže, mimo jiné v oblasti veřejných služeb na místní úrovni, služeb pro podniky a železniční dopravy.

5. Urychlit elektrifikaci a intenzivněji pracovat na zavádění obnovitelných zdrojů energie, mimo jiné snížením roztříštěnosti povolovacích předpisů a investicemi do elektrické sítě. Řešit rizika související s klimatem a zmírňovat jejich hospodářský dopad prostřednictvím větší institucionální koordinace, přírodě blízkých řešení a pojištění proti rizikům plynoucím ze změny klimatu. Řešit zbývající neefektivitu v oblasti vodního hospodářství a nakládání s odpady omezením nedostatků v infrastruktuře.

6. Podporovat kvalitu pracovních míst a snižovat segmentaci trhu práce, jakož i podporovat přiměřené mzdy a zvyšovat účast na trhu práce, zejména u nedostatečně zastoupených skupin, a to i dalším posilováním aktivních politik trhu práce a zlepšováním cenově dostupného přístupu ke kvalitní péči o děti a dlouhodobé péči s ohledem na regionální rozdíly. Pokračovat v úsilí o řešení nehlášené práce, zejména v nejvíce postižených odvětvích. Pokračovat v podpoře postsekundárního odborného vzdělávání a přípravy a odborné přípravy na pracovišti v odvětvích s vysokou poptávkou, aby byly řešeny krátkodobé potřeby dovedností, a zároveň posílit vzdělávání dospělých tím, že se rozšíří učení se prací v odvětvích s vysokým růstem. Zlepšit výsledky vzdělávání se zaměřením na znevýhodněné studenty, mimo jiné posílením základních dovedností.

V Bruselu dne 8. července 2025.

Za Radu

předsedkyně

S. LOSE